

Pieter Pourbus in verband met Oostkerke

René De Keyser.

In de mooie catalogus van de tentoonstelling "Pieter-Pourbus" te Brugge in 1984, wordt op blz. 307 in de levendata, als vroegst bekend werk van deze schilder vermeldt "De Liefdesallegorie" gemaakt rond 1547.

De kerkrekening van Oostkerke, over de jaren 1544-1545, gesloten in aanwezigheid van Jozef de Baenst, Heer van Oostkerke, op 11 oktober 1545 vermeldt echter de betaling voor het maken van een nieuwe vane voor de kerk door Pieter Pourbus (1). Dit vaandel is jammer genoeg sedert lang verdwenen.

In de catalogus wordt op bladzijde 25 vermeldt dat, tussen 6 mei en 8 juni 1549, op last van het Brugse Vrije door Charles van Bonen en drie landmeters het Nieuwe Gedelf werd opgemeten om die in kaart te laten brengen door Pieter Pourbus, Charles van Bonen was in 1541 baluw van Jozef de Baenst, Heer van Oostkerke, Melisant, Gapinge en Reigersvliet (2). Jozef de Baenst was Heer van Oostkerke van 1541 tot aan zijn dood in 1563. Hij werd in deze periode herhaaldelijk vervangen door Charles van Bonen bij het sluiten van de kerkrekeningen van Oostkerke.

Volgens Gaillard, in "Bruges et le Franc", was Jozef de Baenst voogd van de Potterie in Brugge van 1551 tot 1563. Gaillard voegt daarna toe dat het portret van Jozef de Baenst, geschilderd door Pieter Pourbus, in de Potterie bewaard wordt.

De fotografische inventaris van de kantons Brugge, door het

Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium, uitgegeven in 1965, vermeldt op blz 202 het Portret van Jozef de Baenst, voogd van de Potterie van 1551 tot 1563, maar vermeldt niet dat dit portret zou geschilderd zijn door P. Pourbus. Gaillard is, voor zover mij bekend, de enige die beweert dat dit portret van J. de Baenst door P. Pourbus werd geschilderd.

Voorals als kartograaf is P. Pourbus voor onze streek van groot belang. Volgens de katalogus zijn van Pourbus 28 kaarten in de geschreven bronnen vermeld; en daarvan zijn zes exemplaren bewaard gebleven. Drie van deze zes kaarten zijn van zeer grote waarde voor ons werkgebied: 1° de grote kaart van het Brugse Vrije (1571); 2° de kaart van de Wateringen van Broucke en van Moerkerke-zuid-over-de-Lieve (1573); 3° de kaart van de Watering van Romboutswerve (1578) (3).

De kaarten van Pourbus zijn de eerste kaarten van onze streek die betrouwbare details tonen over wegen, waterlopen, dijken, gebouwen, enz. Deze kaarten hebben als voorbeeld gediend voor vele, later gemaakte kaarten.

Op de grote kaart van het Brugse Vrije zijn verschillende bebouwen van het Kasteel van Oostkerke zichtbaar. Op de kaart van Romboutswerve is ook een deel van de parochie Oostkerke getekend. Daarop vinden we, ten zuiden van de kerk van Oostkerke, de vroegste tot nu toe gekende afbeelding van de wallingen rond het Kasteel van Oostkerke. Deze wallingen hebben op die kaart dezelfde vorm als op de kaart van 1627 die wij hebben opgenomen in ons werk "Het Kasteel van Oostkerke" (4). De kaart van Romboutswerve, door Pieter Pourbus in 1578, bevestigt onze veronderstelling, namelijk dat de wallingen rond het opperhof van het Kasteel van Oostkerke, toegevoegd werden terwijl het Kasteel toebehoorde aan de familie "de Baenst", t.t.z. van 1462 tot 1579.

& &
&

-
1. Rijksarch. Brugge, Kerkrekening Oostkerke.
 2. Stadsarch. Brugge, Fonds Jezufeten nr 10216.
 3. Katalogus tentoonstelling Pieter Pourbus, p. 277-306.
 4. R. De Keyser, Het Kasteel van Oostkerke, 1984, p. 48.